

Lærervejledning og elevopgaver

Konflikt og samarbejde

Industriarbejde i 150 år

 SKOLETJENESTEN
VIDENCENTER FOR EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

ARBEJDERMUSEET

Intro

Vi glæder os til at byde dig og dine elever velkommen til undervisningsforløbet Konflikt og samarbejde – industriarbejde i 150 år.

Lærervejledningen er udarbejdet med det formål at styrke elevernes læring gennem muligheden for at integrere undervisningen på museet med undervisningen på skolen før og efter museumsundervisningen. Materialet indeholder konkrete forslag til opgaver, kilder og baggrundslitteratur. Sammen med præciseringen af forløbets læringsmål håber vi, at både elever og lærere oplever en sammenhæng mellem undervisningen i skolen og på Arbejdmuseet.

Fag: Historie, samfundsfag

Varighed: Forløbets varighed er 60 minutter

Læringsmål for udskolingselever

Kronologi og sammenhæng

- Eleverne kan forklare historiske eksempler på industriarbejdets konflikter og samarbejders påvirkning af det danske samfund
- Eleverne kan sætte historiske eksempler på industriarbejdets konflikter og samarbejder i kronologisk sammenhæng med inddragelse af eksemplernes forudsætninger, forløb og følger

Kildearbejde

- Eleverne kan målrettet læse historiske kilder, genstande og historiske scenarier og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om de historiske eksempler og problemstillingerne tilknyttet disse
- Eleverne kan udarbejde løsningsforslag på historiske, samtidige og fremtidige problemstillinger relateret til industriarbejde med afsæt i udvalgte kilder, genstande og scenarier

Historiebrug

- Eleverne kan udlede forklaringer på historiske forhold og forløb ud fra scenarier, kilder og genstande knyttet til historiske eksempler på konflikt og samarbejde i det danske industriarbejde
- Eleverne kan bruge historiske fortællinger i argumentation og handling i et samtids- og fremtidsrettet perspektiv

Læringsmål og kernestof for elever på historie A (STX)

Læringsmål

- Eleverne kan redegøre for centrale problemstillinger om arbejdsvilkår på det industrialiserede danske arbejdsmarked
- Eleverne kan reflektere over problemstillingernes samspil i tid og rum, herunder samspillet mellem fortidens, nutidens og fremtidens konflikter samt samspillet mellem aktuelle nationale og globale problemstillinger
- Eleverne kan formulere historiske problemstillinger om det danske industriarbejde og relatere disse til deres egen tid

Kernestof

<i>Kernestof</i>	<i>Behandlet kernestof</i>
Hovedlinjer i Danmarks, Europas og verdens historie fra antikken til i dag	Industrisamfundet
Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne	Fra landbrugsland over industrisamfund til fremtiden
Forskellige styreformer og samfundsorganiseringer	Arbejderklassens organisering og mobilisering, demokratisk socialisme og kapitalisme
Nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer	Arbejderklassens organisering og mobilisering, demokratisk socialisme og kapitalisme
Politiske og sociale revolutioner	Arbejderklassens organisering og mobilisering, demokratisk socialisme og kapitalisme
Demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv	Arbejderklassens organisering og mobilisering, demokratisk socialisme og kapitalisme
Politiske ideologier, herunder ideologiernes kamp i det 20. århundrede	Arbejderklassens organisering og mobilisering, demokratisk socialisme og kapitalisme
Globalisering	Det globaliserede industrisamfund

Om undervisningen på Arbejdermuseet

Undervisningen på Arbejdermuseet tager udgangspunkt i en socialkonstruktivistisk tilgang til læring. Undervisningen bygger på dialog, variation og sanselighed.

Elevernes rolle i undervisningsforløbet

I forløbet Konflikt og samarbejde – industriarbejde i 150 år kommer eleverne i grupper til at arbejde med historiske eksempler på konflikt og samarbejde i det danske industriarbejde med udgangspunkt i udstillingens genstande, erindringer eller historiske scenarier. Eleverne undersøger, hvad konflikterne handlede om, vurderer konflikternes konsekvenser og hvorvidt de historiske eksempler på konflikt blot er historiske – eller om de stadig er aktuelle i dag.

Lærerens rolle i undervisningsforløbet

Undervisningsformen er baseret på dialog og gruppearbejde i syv grupper, som med fordel kan inddeles hjemmefra. Som lærer kan du understøtte undervisningen ved sammen med museets underviser at støtte eleverne i gruppediskussionerne gennem aktiv deltagelse og facilitering af gruppediskussionerne: På den måde medvirker du til bedre at bringe elevernes forhåndsviden i spil – og siden til at kunne bringe elevernes nyerhvervede viden med hjem i klassen. Til at støtte dette, er der på de kommende sider et forslag til før- og efteropgaver, der kan klæde eleverne på til besøget – og konsolidere deres nye viden efterfølgende.

Før undervisningen på Arbejdermuseet

Ved at arbejde med emnet før undervisningen på Arbejdermuseet skabes der et grundlag for, at alle elever får de bedst mulige forudsætninger for at kunne indgå aktivt i undervisningen på museet.

<i>Hvad</i>	<i>Hvordan</i>	<i>Hvorfor</i>
<p>Baggrundsviden</p>	<p>Undervisningsmaterialet 'Folkets århundrede' kan bruges som baggrundslitteratur til et forløb om industrialisering, industriarbejde, velfærdssamfundet o.lign. og dermed forud for besøget på museet:</p> <p>"Dette undervisningsmateriale sætter fokus på forbindelse mellem den nære fortid og nutid. Det opridser nogle historiske forudsætninger for det velfærdssamfund, vi kender, bruger og anser for en selvfølge i dag.</p> <p>Undervisningsmaterialet tager udgangspunkt i virkeligheden omkring år 1900 og undersøger arbejderbevægelsens vision for det 20. århundrede – folkets århundrede. Materialet viser bl.a. hvordan visionerne forandrede sig i løbet af perioden i kraft af de resultater, som blev opnået undervejs. Endelig sættes visionerne i relation til de midler, som blev brugt – nogle af dem kender vi i dag, og andre mistede deres betydning undervejs.</p> <p>Sidst i materialet er udarbejdet en række arbejdsspørgsmål, som med fordel kan indgå som udgangspunkt for tværfagligt samarbejde mellem dansk, historie og samfundsfag."</p> <p>Materialet kan downloades her: https://www.arbejdermuseet.dk/wp-content/uploads/2016/03/folketsaarh_samlet-2.pdf</p> <p>Er der brug for et lettere tilgængeligt materiale – f.eks. til yngre udskolings elever – kan materialet erstattes af undervisningsmaterialet om Slaget på Fælled. Slaget på Fælled behandles ikke selvstændigt i undervisningsforløbet, men materialet bidrager med god og lettilgængelig baggrundsviden om industrialiseringen og dens afledte konflikter.</p> <p>Materialet kan downloades her: https://www.arbejdermuseet.dk/wp-content/uploads/2016/03/slaget_skoletjenesten-2.pdf</p>	<p>Eleverne danner sig overblik over og forhåndsviden om industrialiseringen og Slaget på Fælled</p>
<p>Rammesætning</p>	<p>Dokumentarserien "Plads til os alle" skildrer udviklingen fra industrialiseringens barndom til nutidens informations-samfund gennem personlige beretninger, arkivfilm og fotos, malerier fra tiden, avisklip og små rekonstruktioner.</p>	<p>Eleverne stifter bekendtskab med arbejdernes organisering</p>

	<p>Det Danske Filminstitut og LO har finansieret filmserien. Afsnit to behandler fagforeninger og organisering, mens afsnit tre behandler temaet 'konflikt'.</p> <p>2. del: Det lange seje træk – om parti og fagbevægelse I slutningen af 1800-tallet var arbejdsdagen på 11-12 timer og lønnen ganske lav. Fagforeninger var et ukendt ord for de fleste og fagligt aktive blev ofte fyret. Men langsomt voksede fagforeningerne sig større. Kvinder, landarbejdere og tyende fik rettigheder. Og fagbevægelsen udviklede sig til en af de stærkeste organisationer i Danmark.</p> <p>3. del: Når bægeret flyder over – om arbejderkamp I 1998 udbrød der for første gang i 13 år storkonflikt. Den ene halvdel af befolkningen hamstrede mælk og benzin, den anden halvdel så forundret til. 100 år før, i 1899, var befolkningen vidne til den første landsdækkende arbejdskamp. Efter fire måneder blev der forlig. Nu skulle der være ordnede forhold på arbejdsmarkedet. Men så enkelt gik det dog ikke.</p> <p>Serien kan findes her: http://filmcentralen.dk/alle/film?field_director=J%C3%B8rgen%20Pedersen%2CUffe%20Lynglund%2CLisbeth%20Lyngse</p> <p>Er der brug for et lettere tilgængeligt materiale, herunder af kortere varighed, har fagforbundet 3F lavet en Youtube-kanal med korte temavideoer. Heriblandt er også forbundets historie fortalt på fem minutter, som kan bruges som kondenseret forberedelse til besøget.</p> <p>Afsnittet kan findes her: https://www.youtube.com/watch?v=eA1_F9q21Wg</p> <p>Link til Youtube-kanalen 3FsHistorie: https://www.youtube.com/user/3FsHistorie/videos</p>	<p>Eleverne stifter bekendtskab med konflikt som værktøj</p>				
<p>Begrebsafklaring</p>	<p>Nedenfor fremgår en parlør med nogle industrisarbejdets centrale begreber. De kan f.eks. inkorporeres i en quiz og byt-øvelse:</p> <p>Eleverne nedskriver ét eller flere nøglebegreber om industrisamfundet. Herefter finder eleverne hinanden og skiftes til at forklare nøglebegrebet. Dernæst bytter eleverne kort.</p> <p>Optag: Har klassen [også] rundet forløbets nøglebegreber, som fremgår nedenfor?</p> <p>Optag: Klassen udvælger og kvalificerer de fem mest centrale begreber om/i industrisamfundet</p> <table border="1" data-bbox="408 1688 1099 2083"> <tr> <td data-bbox="408 1688 764 1883"> <p>Faglært Person med en faglig (håndværks-)uddannelse. En, der er udlært indenfor et bestemt fag</p> </td> <td data-bbox="764 1688 1099 1883"> <p>Strejke Kollektivt kampmiddel. Arbejdstagere nedlægger (stopper) arbejdet</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1883 764 2083"> <p>Ufaglært Person uden faglig (håndværks-)uddannelse. En, der ikke er udlært inden for et bestemt fag</p> </td> <td data-bbox="764 1883 1099 2083"> <p>Lockout Arbejdsgiveres kampmiddel. Arbejdsgiver udelukker arbejdstagerne fra arbejdspladsen</p> </td> </tr> </table>	<p>Faglært Person med en faglig (håndværks-)uddannelse. En, der er udlært indenfor et bestemt fag</p>	<p>Strejke Kollektivt kampmiddel. Arbejdstagere nedlægger (stopper) arbejdet</p>	<p>Ufaglært Person uden faglig (håndværks-)uddannelse. En, der ikke er udlært inden for et bestemt fag</p>	<p>Lockout Arbejdsgiveres kampmiddel. Arbejdsgiver udelukker arbejdstagerne fra arbejdspladsen</p>	<p>Eleverne forstår og kan anvende centrale begreber</p>
<p>Faglært Person med en faglig (håndværks-)uddannelse. En, der er udlært indenfor et bestemt fag</p>	<p>Strejke Kollektivt kampmiddel. Arbejdstagere nedlægger (stopper) arbejdet</p>					
<p>Ufaglært Person uden faglig (håndværks-)uddannelse. En, der ikke er udlært inden for et bestemt fag</p>	<p>Lockout Arbejdsgiveres kampmiddel. Arbejdsgiver udelukker arbejdstagerne fra arbejdspladsen</p>					

	<p>Arbejdsgiver Chefen. Ledelse. Den, der ansætter andre til at arbejde for en løn</p>	<p>Arbejdsmarkedets parter Arbejdsgiverforening og fagforbund (forbund er en samling af fagforeninger)</p>	
	<p>Arbejdsmarkedets parter Arbejdsgiverforening og fagforbund (forbund er en samling af fagforeninger)</p>	<p>Forlig En juridisk bindende aftale</p>	
	<p>At organisere sig At samles i en forening eller organisation for at sikre fælles interesser</p>	<p>Overenskomst En aftale indgået (lavet) efter forhandling mellem arbejdsmarkedets parter – om fx løn, arbejdstid, barsel</p>	<p><i>Denne øvelse kan også bruges konsoliderende som en efteropgave</i></p>
<p>Arbejdsmarkedets institutioner</p>	<p>Er eleverne velbevandrede i industriarbejdets begreber, kan de arbejde med arbejdsmarkedets institutioner: Forskningscentret for Arbejdsmarkeds- og organisationsstudier (FAOS) ved Sociologisk Institut, Københavns Universitet har lavet en liste med de centrale institutioner.</p> <p>Listen fremgår på: https://faos.ku.dk/arbejdsmarkedets-begreber/</p>	<p>Eleverne sætter de historiske begreber i en nutidig, institutionel sammenhæng</p>	

Efter undervisningen på Arbejdermuseet

Med eftermateriale kan I tilbage i klassen arbejde med forskellige niveauer af opsamling og konsolidering af forløbets emner og pointer. Opgaverne strækker sig fra det repeterende til det medskabende, det reflekterende og aktualiserende.

<i>Hvad</i>	<i>Hvordan</i>	<i>Hvorfor</i>
Konsolidering af begreber	Begrebsøvelsen fra før-opgaverne kan her også bruges konsoliderende efter forløbet.	Eleverne konsoliderer vigtige begreber og kan sætte ord på deres centrale udbytte af forløbet
Kildearbejde	<p>Septemberforliget er én af industrisamfundets centrale kilder og en enkelt gruppe har arbejdet med det i forløbet.</p> <p>Selve forliget kan findes i transskriberet form her: http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/septemberforliget-5-september-1899/</p> <p>Et væld af sekundærlitteratur behandler forliget og dets indhold, f.eks.</p> <p>Arbejdermuseet https://www.arbejdermuseet.dk/wp-content/uploads/2018/03/industrikultur-i-danmark-1850-1914.pdf</p> <p>3F's Youtube-kanal: https://www.youtube.com/watch?v=608KqkyEgec</p> <p>Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier, KU: https://faos.ku.dk/arbejdsmarkedets-begreber/septemberforliget/</p> <p>Selve forliget kan være svært at afkode, da en del af indholdet også er af teknisk karakter. En måde at arbejde med forliget på kan derfor være at indkredse det centrale indhold ved hjælp af sekundærlitteraturen og derefter finde det i selve forligets tekst.</p>	Eleverne stifter bekendtskab med den centrale kilde for industriarbejdet
Ligeløn – en realitet?	<p>I den aktualiserende del af efteropgaverne har HK og FOA i en årrække afviklet kampagnen "Kvindernes sidste arbejdsdag": Kvinder fik lavere løn end mænd, hvorfor de også burde arbejde færre dage end mænd, således at det skulle udligne sig.</p> <p>Se kampagnens video fra 2013 her: https://www.youtube.com/watch?v=HGE6lvGgceg&feature=youtu.be</p>	Eleverne stifter bekendtskab med aktuelle arbejdsmarkedskonflikter

	<p>Eleverne kan arbejde videre med temaet om ligeløn: Hvornår fik danskerne ligeløn – og hvorfor?</p> <p>Når der er ligeløn, hvorfor tjener kvinder så stadig mindre end mænd?</p> <p>Hvilke politiske positioner taler ligelønsproblematikken op og ned – og hvorfor?</p> <p>Findes der andre ligestillingskonflikter i dag end ligeløn? Hvilke?</p>	
<p>Globale rettigheder</p>	<p>I den aktualiserende del af efteropgaverne har 3F med støtte fra Danida udviklet et undervisningsspil, der sætter fokus på rettigheder på det globale arbejdsmarked: "Dilemma – på sporet af globale rettigheder." I spillet skal eleverne selv tage stilling til en række dilemmaer, som opstår på et globaliseret arbejdsmarked – og elevernes valg summeres i en score. Spillet – der også har en selvstændig undervisningsvejledning – åbner for at tale om svære valg med svære konsekvenser for arbejdere og arbejdsgivere.</p> <p>Spillet kan findes på: http://dilemma.3f.dk/#/</p> <p>Inden for samme tema arbejder også Danwatch og UNESCO Associated Schools med globale rettigheder i et undervisningsperspektiv: https://danwatch.dk/undervisning/</p> <p>https://unesco-asp.dk/</p>	<p>Eleverne stifter bekendtskab med aktuelle arbejdsmarkedskonflikter</p>
<p>Øvrige udløbere</p>	<p>Eleverne kan arbejde videre med andre udløbere af arbejdsmarkedskonflikterne i deres samtid: Lærerlockouten 2013, OK18-overenskomsterne, automatisering, digital økonomi m.v.</p>	<p>Eleverne stifter bekendtskab med aktuelle arbejdsmarkedskonflikter</p>
<p>Visioner for det gode arbejdsliv</p>	<p>I forløbet har eleverne stiftet bekendtskab med en række arbejdskampe – men hvilken kamp er den vigtigste for dem selv? Hvordan ser deres ideelle arbejdsliv ud?</p> <p>Og hvad skal der så til for, at det sker: Hvordan ville de kunne mobilisere andre for deres sag? Hvad ville sagens stærke argument være? Hvilket udtryk skulle det have? Eleverne kan i forlængelse heraf producere et produkt.</p>	<p>Eleverne inviteres til at handle på baggrund af deres opnåede viden – hvad kan vi bruge de historiske erfaringer til i dag og i morgen?</p>